

Toelichting eigen vermogen en voorzieningen

PASSIVA

Aan de passiva kant van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente gerangschikt. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende bestanddelen.

EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat.

NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT

Het resultaat bedraagt € 17,3 miljoen positief. Voor een bedrag van € 17,1 miljoen worden voorstellen voor resultaatbestemming gedaan.

Bedragen in € 1

Programma	Onderwerp	Voorstel resultaatbestemming
1	Opvang Oekraïners	2.344.653
1	Gemeenschappelijke regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA)	1.402.389
1	Gemeenschappelijke regeling GIA / meldpunt crisiszorg	151.543
1	Regionale middelen voor maatschappelijke opvang	1.180.340
1	Uitvoering nieuwe wet inburgering	472.758
1	Kansengebied Kadijkje / Advendo	265.000
1	Woonzorgvoorzieningen / wooneenheden met zorg	250.000
1	Regionale middelen West-Brabant	185.651
1	Regionale middelen laaggeletterdheid	171.000
1	Armoedegelden 2022	75.000
1	Energietoeslag 2022	-1.870.300
2	Verbetering luchtkwaliteit op scholen	2.081.822
3	Middelen invoering Omgevingswet	268.569
3	Veiligheidsaanpassing en veiligheid scholen	200.000
3	Cofinanciering volkshuisvestingsfonds / wijkenergieplannen	304.060
4	Visie op vastgoed	165.000
4	Reconstructie plantvakken	139.067
4	Veiligheid openbare ruimte	110.000
4	Begroting OMWB 2023	64.050
4	Resultaat Rekenkamer	22.401
5	Decembercirculaire 2022	8.537.473
5	Financiële ondersteuning medewerkers	374.000
5	Impulsbudget aanjagen innovatie	210.000
	Totaal	17.104.476

Per saldo leidt dit tot een storting in de algemene reserve van € 0,2 miljoen.

RESERVES

De post reserves bestaat uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. In 2022 is het verloop van de balanspost reserves als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2021	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2021	Balans 31-12-2022
Reserves					
Algemene reserve	94.088	10.189	-5.547	3.612	102.343
Bestemmingsreserves	33.724	11.834	-11.003	12.286	46.842
Totaal Reserves	127.813	22.023	-16.549	15.898	149.185

Stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, waarvoor reeds eerder besluitvorming is genomen, zijn op basis van deze eerdere besluitvorming reeds verwerkt in de rekening 2022. De kolom resultaatbestemming betreft de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2021.

Algemene reserves

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2021	Storting reserve	Onttrekkingen reserve	Resultaatbestemming 2021	Balans 31-12-2022
Algemene reserve	94.088	10.189	-5.547	3.612	102.343

Algemene reserve

De algemene reserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen. De reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Het is de financiële buffer van de begroting. Jaarlijks wordt een deel van het treasuryresultaat (bespaarde rente) aan de reserve toegevoegd. De rekening resultaten vloeien in principe naar de algemene reserve. In de reserve is een bedrag van € 16,5 miljoen geblokkeerd ten behoeve van de Noordelijke rondweg. Dit geblokkeerde bedrag wordt niet meegerekend in de weerstandscapaciteit.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2022, naast de resultaatbestemming 2021 van € 3,6 miljoen (cf. besluit 2053173), de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de algemene reserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)		1.418
Extra dotatie om reserve op peil te houden (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)		4.321
Aanpassing winstneming grondbedrijf / woonopgave (cf. besluit coalitieakkoord 2018-2022)		4.000
Restitutie voorfinanciering bestemmingsreserve sportinvesteringen (cf. besluit coalitieakkoord 2018-2022)		450
Tekort WMO indien niet voldoende maatregelen (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)	3.900	
Voorfinanciering dotatie voorziening VRI's (cf. besluit 2019-2861)		300
Aanpak corona 2021 naar 2022 (obv raadsbesluit vaststelling jaarrekening 2021 zaaknummer 2053173)		185
Corona 2022 (obv raadsbesluit zaaknummer 1820908 coronapakket eerste halfjaar 2022)		835
Verbeterplan rechtmatigheid (cf. raadsbesluit vaststelling jaarrekening 2021 zaaknummer 2053173)		327
Totaal	5.547	10.189

Bestemmingsreserve

Naast de algemene reserve zijn de overige reserves zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen. Bestemmingsreserves zijn ingesteld middels een raadsbesluit ten behoeve van specifieke bestemmingen. Bestemmingsreserves zijn in wezen vrij besteedbaar vermogen, omdat de door de raad opgelegde beperking ook door de raad kan worden opgeheven.

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2021	Resultaat bestemming 2021	Dotaties	Onttrekkingen	Stand 31-12-2022
Exploitatiereserve	6.271	12.263	10.440	7.360	21.614
Begrotingsreserve	852	0	185	26	1.010
Reserve parkeerbedrijf	356	0	0	356	0
Investeringsreserve: algemeen	6.555	0	1.373	597	7.331
Reserve Bodemfonds	3.814	0	120	303	3.630
Reserve Klimaatfonds	1.113	0	285	189	1.208
Reserve investeringen sportverenigingen	18	-18	0	0	0
Reserve versnellingsopgave wonen	10.700	0	0	722	9.977
Reserve vrouwenopvang	2.100	0	0	1.029	1.072
Reserve bovenwijkse voorzieningen	946	42	0	988	0
Reserve toekomstbestendig wonen	1.000	0	0	0	1.000
Totaal bestemmingsreserves	33.724	12.286	12.402	11.570	46.842

Begrotingsreserve

De begrotingsreserve is in het verleden gevoed uit winstuitkeringen en afkoopsommen en wordt aangewend om het wegvallen van jaarlijks grote winstuitkeringen geleidelijk in de begroting op te vangen. Het betreft resultaten die over meerdere jaren zijn gereserveerd voor specifieke doelen. Jaarlijks vindt rentetoevoeging plaats om met behulp van dit extra volume de afloop van de bijdrage aan de exploitatie zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. De begrotingsreserve wordt, conform het door de raad vastgestelde meerjarig beleidskader reserves, vanaf 2016 ook ingezet voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de NS-fietsenstallingen. Het saldo op de begrotingsreserve (€ 1,0 miljoen eind 2022) betreft de beschikbare middelen voor de exploitatie van de NS-Fietsenstallingen. De basis voor deze stortingen en onttrekkingen vormen de afspraken die hierover aan de hand van de business case met de NS zijn gemaakt voor de periode tot en met 2027. De bijdrage van de gemeente Breda bedraagt in totaal maximaal € 6 miljoen gedurende de gehele looptijd. In hoeverre de gereserveerde middelen in de begrotingsreserve beschikbaar moeten blijven voor de NS-fietsenstallingen wordt bekeken tijdens de voorziene evaluatie in 2023 van de business case. Conform het vaststellingsbesluit van de begroting 2022 (besluit zaaknummer 1668807) zijn in de jaarrekening € 0,185 miljoen aan toevoegingen en € 0,026 miljoen aan onttrekkingen verwerkt.

Reserve parkeren

De reserve parkeerbedrijf betreft een in het verleden ingestelde bestemmingsreserve met als doel de tarieven te egaliseren. Vanaf 2018 is vanwege de positieve resultaten afgezien van dotaties. Bij de begroting 2020 is besloten de reserve in de periode 2020 t/m 2022 tot nul af te bouwen ten gunste van de exploitatie. Conform het vaststellingsbesluit van de begroting 2022 (besluit zaaknummer 1668807) is in de jaarrekening de begrote onttrekking van € 0,356 miljoen verwerkt, zodat per ultimo volledig is afgebouwd naar nul.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve worden geoordeelde bedragen zoals budgetoverhevelingen tijdelijk vastgehouden om in volgende jaren te worden ingezet. Bij de bestuursrapportage wordt aangegeven welke bedragen voor overheveling in aanmerking komen. Vooruitlopend op de resultaatbestemming neemt het college hierover een besluit. De definitieve bedragen worden bij de jaarrekening en resultaatbestemming vastgesteld. Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2022 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de exploitatiereserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Resultaatbestemming 2021 (cf. raadsbesluit vaststelling jaarrekening 2021 zaaknummer 2053173)	482	12.745
Inzet voor verkiezingen (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)		255
Septemercirculaire 2022 (obv Raadsbesluit zaaknummer 2568728)		6.377
Budgetoverheveling 2022 naar 2023 (obv Begrotingswijziging bij raadsbesluit zaaknummer 2455669)		3.026
Slotwijziging 2022: Amendement 'Aan het werk met werklocaties' (raadsbesluit zaaknummer 2612688)		300
Budgetoverheveling 2021 Rijksmiddelen ondersteuning culturele sector (raadsbesluit 2053173)	762	
Budgetoverheveling 2021 Regionale aanpak huiselijk geweld (raadsbesluit 2053173)	609	
Budgetoverheveling 2021 Regio West-Brabant (raadsbesluit 2053173)	560	
Budgetoverheveling 2021 Realisatie Kunsthal (raadsbesluit 2053173)	518	
Budgetoverheveling 2021 Rijksmiddelen ondersteuning jeugd (raadsbesluit 2053173)	465	
Budgetoverheveling 2021 Versterkingsplan dak-thuislozen (raadsbesluit 2053173)	437	
Budgetoverheveling 2021 Regio West-Brabant crisisdienstverlening (raadsbesluit 2053173)	300	
Decemercirculaire 2021 Maatschappelijke opvang (raadsbesluit 1829193)	400	
Decemercirculaire 2021 Systeem leren en stedelijke vernieuwing (raadsbesluit 1829193)	366	
Budgetoverheveling 2020 Verbouwing Riethil 12 (raadsbesluit 20052021)	314	
Overige vrijval budgetoverhevelingen voorgaande jaren (cf. diverse besluiten)	2.147	
Totaal	7.360	22.703

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de exploitatiereserve ultimo 2022 € 21,6 miljoen. Als gevolg van lagere bestedingen op diverse budgetoverhevelingen vanuit voorgaande jaarrekeningen is € 6,1 miljoen nog niet onttrokken uit de exploitatiereserve. Het betreft met name budgetoverhevelingen voor TONK (€ 0,4 miljoen), versterkingsplan dak-thuislozen (€ 0,5 miljoen), lokaal culturaanbod en ondersteuning culturele sector (€ 1,3 miljoen), realisatie Kunsthal (€ 0,5 miljoen), versterking dienstverlening (€ 0,3 miljoen), experiment gesloten coffeeshops (€ 0,3 miljoen), en geluidsmaatregelen HSL-zuid (€ 0,4 miljoen). Verder is de reserve volledig geormerkt voor onder meer energietoeslag (€ 5 miljoen, septemercirculaire 2022), budgetoverhevelingen 2022 naar 2023 (€ 3 miljoen, ingevolge raadsbesluit 2455669 bestuursrapportage 2022), geluidsmaatregelen HSL-Zuid (€ 1,7 miljoen), Regio West-Brabant (regionale middelen) crisisdienstverlening (€ 1,3 miljoen) en maatschappelijke opvang (€ 1 miljoen).

Bij de voorstel voor de resultaatbestemming wordt voorgesteld een bedrag van € 2,2 miljoen uit de exploitatiereserve vrij te laten vallen.

Investeringsreserve

Deze reserve dient ter financiering van kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Bij besluitvorming is het van belang dat bij aanvang van de kredietvoting voor het specifieke project het volledige bedrag van de investering dat gedekt wordt uit de reserve in de reserve beschikbaar moet zijn. Onttrekking aan de reserve vindt daarmee gedurende de gehele afschrijvingsperiode plaats. Door middel van een raadsbesluit worden middelen in de investeringsreserve gestort voor dekking kapitaallasten van toekomstige investeringen. Daarnaast wordt aan deze reserve rente toegevoegd in verband met de door deze reserve te dekken rentelasten van de meerjarige kapitaallasten.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2022 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de investeringsreserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Rentetoevoeging (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)		49
Dotatie tbv investeringen bovenwijkse voorzieningen (cf. raadsbesluit 2612688 slotwijziging 2022)		874
Dotatie tbv Haagse Beemden park Kesteren (cf. raadsbesluit 2612688 bestuursrapportage 2022)		450
Dekking kapitaallasten investeringen (cf raadsbesluit vaststellen begroting 2022 zaaknummer 1668807)	597	

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de investeringsreserve ultimo 2022 € 7,3 miljoen. Dit bedrag is grotendeels geoormerkt voor dekking van de kapitaallasten van kredieten voor doorstroomvoorziening, Heilig Hartkerk, Claes Persoonsstraat, brand- en dakveiligheid, de vervangingsinvestering ingevolge besluit 1249812, de aanpassing van het stadskantoor en huisvesting voor Grote Broer Grote Zus, Haagse Beemden park Kesteren, en bovenwijkse voorzieningen (Nieuwe Mark, Graaf Engelbertstraat / Graaf Hendrik III laan, fietsnetwerk en kleinschalige infrastructuur).

Reserves bodemfonds

Het bodemfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Bodemsanering wordt via de exploitatie verwerkt, omdat dit niet is aan te merken als een investering. De ontwikkelingen in de stad zijn onzeker, de inzet is maatwerk en is niet elk jaar hetzelfde. Met het vormen van deze reserve worden de pieken en dalen in de uitgaven opgevangen. De reserve is in het verleden gevormd middels de doeluitkering-gelden tot en met 2022. Vanaf 2023 wordt de reserve afgebouwd met onttrekkingen ter dekking van tekorten van exploitatielasten in het kader van bodemsaneringen.

De reserve is in 2022 conform besluit 2455669 (bestuursrapportage 2022) gevoed met het de doeluitkering 2022 van € 0,119 miljoen. Voor diverse projecten is in 2022 voor een bedrag van € 0,3 miljoen aan de reserve onttrokken. Na verwerking van deze mutaties bedraagt de reserve bodemfonds ultimo 2022 € 3,6 miljoen. Voor de jaren 2023-2026 zijn onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van € 2,1 miljoen.

Reserve klimaatfonds

Ook het klimaatfonds is een reserve ter versterking van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Jaarlijks wordt het uitvoeringsprogramma klimaat opgesteld, dat deel uitmaakt van de gemeentelijke begroting. Er wordt een register bijgehouden van de inkomsten en uitgaven uit de reserve Klimaatfonds, onder verwijzing naar de overeenkomsten die zijn gesloten. Jaarlijks wordt door het college een evaluatie van het uitvoeringsprogramma klimaat vastgesteld en ter kennisname aan de raadscommissie voorgelegd. Hierin wordt de evaluatie van het investeringsprogramma klimaat opgenomen. In 2016 is gestart wordt met energiezuinige projecten.

De reserve Klimaatfonds wordt gevoed door de Gemeentelijke participatie in project windturbines Hazeldonk. Hieruit ontvangt de gemeente Breda éénmalig een bijdrage van € 225.000 in 2014 (waarvan € 75.000 voor bedrijvenvereniging LCHM) en vervolgens 20 jaar lang jaarlijks € 247.500 (exclusief indexering; door indexering is het bedrag in 2022 € 284.880 (waarvan € 43.500 voor het grondbedrijf). Met eventuele inkomsten uit toekomstige revoluerende projecten kan de reserve een groter investeringsvolume genereren, wat ingezet kan worden voor de grote investeringsopgave op het gebied van klimaat.

Conform eerdere besluitvorming (besluit 42845) is in de jaarrekening 2022 de jaarlijkse bijdrage toegevoegd aan de reserve en is in totaal € 145.964 onttrokken aan de reserve op basis van de gerealiseerde exploitatiekosten integratie projecten klimaat. Hierna bedraagt de reserve klimaatfonds ultimo 2022 € 1,2 miljoen. Naast de jaarlijkse dotaties aan de reserve uit de jaarlijkse bijdragen uit project windturbines Hazeldonk, worden voor de jaren 2022-2026 onttrekkingen voorzien voor diverse projecten voor een bedrag van € 0,4 miljoen .

Reserve investeringen sportverenigingen

Deze reserve had in de vorige coalitieperiode als doel om een bijdrage te kunnen leveren aan sportvoorzieningen via de investeringsregeling (zogenoemde 1/3 regeling). Hierbij deed de gemeente een bijdrage (van 1/3-deel) aan sportverenigingen die investeren in sportvoorzieningen. De reserve is in 2021 uitgenut. Vooruitlopend op de resultaatbestemming is in de jaarrekening 2021, conform besluit vaststelling begroting 2021 zaaknummer 1022793, reeds een onttrekking van € 835.536 verwerkt. Bij de resultaatbestemming 2021 is het restant van € 18.473 onttrokken uit deze reserve. Ultimo 2022 bedraagt de reserve nul.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Bij het vorige Coalitieakkoord 2018-2022 zijn incidentele middelen voor de Versnellingsopgave wonen beschikbaar gesteld (€ 14 miljoen). Het doel van de bestemmingsreserve is om de te realiseren middelen beschikbaar te houden voor de Versnellingsopgave Wonen.

Begin 2022 was € 10,7 miljoen beschikbaar ten behoeve van de versnellingsopgave.

De begrote onttrekking in 2022 bedroeg € 6,6 miljoen. De werkelijke onttrekking in 2022 bedraagt € 0,7 miljoen. Dat is € 5,9 miljoen lager dan begroot en heeft voor een groot deel te maken met onderuitnutting van de middelen die beschikbaar waren voor locatiegebonden impulsen. Ter besteding van deze restantmiddelen zullen hiervoor voor een deel in 2023 voorstellen worden voorgelegd aan de Raad, waaronder € 1,6 miljoen voor de programmawijziging van de grondexploitatie Bouverijen. Tevens is voor € 2,1 miljoen als subsidie aan de corporaties beschikt, echter, voor een bedrag van € 1,8 miljoen kunnen de lasten pas worden verantwoord bij vaststellen van het bestemmingsplan en na oplevering van de woningen. Voor het restant wordt een voorstel gedaan in het nieuwe bestedingsplan Wonen en Gebiedsontwikkeling. Aan de Raad is toegezegd dat dit in het 1e kwartaal 2023 wordt aangeboden.

Bij het opstellen van de begroting 2023 verwachtten wij nog alle beschikbare middelen in 2022 voor het bestedingsplan uit te kunnen geven in 2022. Als beslispunt bij de jaarrekening zal worden opgenomen dat het restant uit 2022 in 2023 wordt ingezet.

Reserve vrouwenopvang

Bij de bestuursrapportage 2020 (besluit 981381) is besloten een reserve vrouwenopvang in te stellen. De reserve is bestemd voor een noodzakelijke vernieuwing van de vrouwenopvangvoorziening aan de Assumburgstraat in Breda. De reserve is eenmalig gevoed met een bedrag van € 2,1 miljoen vanuit restanten van verleende subsidies voor vrouwenopvang (rijksmiddelen DUVO) over de jaren 2015-2017. In 2022 zijn er verschillende scenario's uitgewerkt door het bestuur van Safegroep, die zijn besproken met desbetreffende Wethouder. Plannen zijn daarna concreet gemaakt waardoor er in 2022 € 1 miljoen is onttrokken uit de reserve ten behoeve van een Subsidie renovatie GIA voor vrouwenopvang. Zodra de aanvullende aanvraag door Safegroep wordt ingediend, vindt er naar verwachting in 2023/2024 weer een onttrekking plaats.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

In juli 2020 is door de raad naar aanleiding van de vastgestelde Nota bovenwijkse voorzieningen een reserve bovenwijkse voorzieningen ingesteld. Doel van de reserve is om werkelijk ontvangen bijdragen te bestemmen voor de realisatie van minimaal één van de bovenwijkse voorzieningen uit de nota bovenwijkse voorzieningen. De reserve wordt gevoed door bijdragen bij alle nieuwe bouwplannen een bijdrage te vragen aan de partij die de grondexploitatie voert. De ontvangen exploitatiebijdragen worden in de reserve gestort. De kosten van beheer van de reserve en de bestedingen aan de projecten worden onttrokken aan de reserve.

Per 1 januari 2022 was de stand van de reserve € 1,0 miljoen. In 2022 is conform resultaatbestemming 2021 € 0,04 miljoen gestort in de reserve. In 2022 zijn aan bijdragen € 0,2 miljoen ontvangen en gestort in de reserve. Verder is een bijdrage van € 0,3 miljoen van een eerdere storting in 2021 teruggedraaid, omdat voor een plan het bestemmingsplan niet zal worden vastgesteld. Voor het beheer van de reserve en de bijdragen aan 4 investeringsprojecten is € 0,9 miljoen uit de reserve onttrokken en toegevoegd aan de investeringsreserve ter dekking van de kapitaallasten in de investeringen bovenwijkse voorzieningen. Per 31 december 2022 is de reserve nihil. Ten opzichte van de begroting is de stand eind 2022 € 1,3 miljoen lager. Dit is voor € 1,0 miljoen toe te schrijven aan de opgetreden vertraging in de procedure van bestemmingsplannen van een aantal plannen door de uitspraak van de Raad van State, zienswijzen en het niet tijdig verkrijgen van ontheffingen. Naar verwachting worden deze bestemmingsplannen in 2023 vastgesteld. Daarnaast is € 0,3 miljoen veroorzaakt door de teruggedraaide storting.

Reserve toekomstbestendig wonen

De Toekomstbestendig Wonen Regeling is een brede, integrale, regeling met als hoofddoel de bestaande particuliere woningvoorraad in zoveel mogelijk opzichten kwalitatief duurzaam te verbeteren. Er wordt integraal naar woningaanpassingen gekeken, om waar mogelijk en gewenst door de eigenaar-bewoner maatregelen op het gebied van energie en levensloopbestendigheid optimaal te combineren. Doordat de regeling breed is opgezet is één aanvraag voor de diverse aanpassingen voldoende. Concreet betekent dit dat de voorgestelde nieuwe Toekomstbestendig Wonen Regeling een raamwerkregeling is die inwoners van Breda de mogelijkheid biedt om via één lening zowel levensloopbestendige als energetische maatregelen te kunnen (laten) uitvoeren. Deze regeling brengt € 1 miljoen kapitaallasten met zich mee. De reserve toekomstbestendig wonen is bestemd ter dekking van deze kapitaallasten. In 2021 is conform besluit bestuursrapportage 2021 zaaknummer 1528103, € 1 miljoen gedoteerd aan de reserve. In 2022 hebben zich geen onttrekkingen voor gedaan, zodat de reserve ultimo 2022 € 1 miljoen bedraagt.

VOORZIENINGEN

De post voorzieningen op de balans bestaan uit drie groepen, te weten voorzieningen voor groot onderhoud aan vastgoed en kapitaalgoederen, voorzieningen voor personeel en overige voorzieningen. In 2022 is het verloop van de balanspost voorzieningen als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2021	Stortingen voorzieningen	Onttrekkingen voorzieningen	Balans 31-12-2022
Voorzieningen				
Onderhoudsvoorzieningen	37.899	13.748	13.695	37.953
Personeelsvoorzieningen	9.133	1.002	2.446	12.181
Overige voorzieningen	5.655	2.569	1.346	6.877
Totaal Voorzieningen	52.687	17.319	17.487	57.012

Hieronder worden deze drie groepen nader toegelicht.

Onderhoudsvoorzieningen

Deze onderhoudsvoorzieningen bestaan uit voorzieningen voor groot onderhoud aan de openbare ruimte en gebouwen. Het verloop van de onderhoudsvoorzieningen is in 2022 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2021	Verminderings	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2022
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer	19.559	0	3.930	5.763	21.392
Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen	4.322	0	309	884	4.897
Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling	4.477	0	128	26	4.375
Onderhoudsvoorziening openbare ruimte	5.329	0	6.455	5.769	4.643
Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties	62	0	1.124	1.306	244
Onderhoudsvoorziening verharding achterstallig onderhoud	4.150	0	1.748	0	2.402
Totaal	37.899	0	13.694	13.748	37.953

- **Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedbeheer**

De voorziening heeft tot doel de meerjarige kosten planmatig onderhoud van de gebouwen die onder de afdeling Vastgoedbeheer vallen te egaliseren. Hieronder vallen onder andere gebouwen op het gebied van Sport, Welzijn, Brede Scholen, Bedrijfsvoering, Welzijn en Cultuur, het centraal Busstation, de vervanging van binnensportinventaris, het civiele- en cultuurtechnisch onderhoud buitensport. De basis voor de vorming en het beheer van de voorziening voor de gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren-onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op een schaal van 1 tot 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd, accommodaties worden maximaal om de 5 jaar geherinspecteerd. Op basis van de beschikbare toereikendheidsberekening wordt bij de begroting bepaald welk niveau van dotaties benodigd is om over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het groot onderhoud. Aan de onderhoudsvoorzieningen voor gebouwen vastgoedbeheer wordt gedoteerd conform de begroting. De voorziening is dekkend t/m 2029.

In het boekjaar is conform aan de begroting € 5,7 miljoen toegevoegd. Hierin is inbegrepen een eenmalige noodzakelijke extra dotatie van € 0,6 miljoen ten behoeve van herstelwerkzaamheden aan het Rat Verlegh stadion,

die in 2023 uitgevoerd moeten worden. Op basis van de meerjarenonderhoudsplannen was voor 2022 een jaarplan vastgesteld. Uit de analyse op het jaarplan 2022 is gebleken dat een bedrag van €4,3 miljoen minder is besteed dan gepland. Als belangrijkste oorzaken voor die afwijking kunnen worden genoemd het doorschuiven van planmatige onderhoudsactiviteiten naar volgende jaarschijven vanwege het ontbreken van een technische noodzaak om het planmatig onderhoud in 2022 uit te voeren, het vertragen van grote investeringsprojecten en projecten verduurzaming gebouwen waar aanpalend onderhoud in is verdisconteerd en nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot gebouwen die aanleiding geven tijdelijk terughoudend om te gaan met planmatig onderhoud.

In 2022 zijn door de afdeling Vastgoedbeheer verbetermaatregelen vastgesteld en geïmplementeerd in de werkprocessen om het verschil tussen voorgenomen planmatig onderhoud (vastgestelde jaarplannen) en de daadwerkelijk gerealiseerde onderhoudsactiviteiten vanaf 2023 structureel te beperken.

- **Onderhoudsvoorziening parkeergarages en fietsenstallingen**

De voorziening heeft tot doel de meerjarige groot onderhoudskosten van de gebouwen van de afdeling Parkeren te egaliseren. Het gaat hierbij om de parkeergarages en de fietsenstallingen. De basis voor de vorming en het beheer van de voorzieningen voor deze gebouwen zijn de zogenaamde meerjaren onderhoudsplannen zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de Raad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en vormen de basis voor de jaarlijkse dotatie aan de voorziening teneinde over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het (projectmatig) groot onderhoud. De voorziening is toereikend tot en met 2032.

Aan de onderhoudsvoorzieningen voor parkeergarages en fietsenstallingen is in 2022 € 0,9 miljoen gedoteerd conform de begroting. In 2022 was de aanwending (€ 0,3 miljoen) € 0,1 miljoen lager dan begroot (€ 0,4 miljoen): dit is vooral het gevolg van het feit, dat voor de Barones al het onderhoud is doorgeschoven naar 2023 en 2024 om het te bundelen en zo efficiënt mogelijk het werk te doen met zo weinig mogelijk overlast voor de klanten.

- **Onderhoudsvoorziening gebouwen vastgoedontwikkeling**

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de strategisch aangekochte panden. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplanning. De doorberekening is gemaakt tot 2033. Hierbij wordt uitgegaan van een doorlopende exploitatie, waarbij aanvullend rekening wordt gehouden met inmiddels genomen besluiten voor sloop en / of herontwikkeling, mede gebaseerd op de Vastgoedstrategie Havenkwartier. De inzet van de onderhoudsvoorziening heeft op dit moment voornamelijk betrekking op de panden in het Havenkwartier. Jaarlijks zal worden onderzocht of, afhankelijk van de vastgoedportefeuille op dat moment, aanpassing nodig is. In 2022 is conform begroting € 26.345 gedoteerd aan de voorziening. In de meerjarenbegroting vanaf 2023 zijn dotaties aan de voorziening begroot van € 18.994. Met deze jaarlijkse dotatie is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplanning tot en met 2032 toereikend om het geplande groot onderhoud uit te kunnen voeren.

In 2022 heeft alleen noodzakelijk onderhoud plaatsgevonden. Zowel begroot als werkelijk bedroeg dit € 0,1 miljoen.

- **Onderhoudsvoorziening openbare ruimte**

De onderhoudsvoorziening openbare ruimte betreft het groot onderhoud van verharding, civieltechnische kunstwerken, en waterwegen. De basis voor de voorziening voor het onderhoud aan de openbare ruimte ligt vast in periodiek te actualiseren beleidskaders en beheerplannen. De berekeningen van de benodigde dotaties zijn gebaseerd op meerjarenplanningen van 10 jaar. In 2022 is conform begroting € 5,7 miljoen toegevoegd aan de voorziening. Met een jaarlijkse dotatie van € 5,9 is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplanning tot en met 2032 ruim toereikend om het geplande groot onderhoud aan de openbare ruimte uit te kunnen voeren.

Totaal was de onttrekking op de voorziening openbare ruimte begroot op € 6,6 miljoen. De werkelijke stand per 1-1-2022 was circa 3 miljoen hoger dan primitief begroot, door overloop uit 2021. Op basis hiervan was de geplande realisatie in het voorjaar geactualiseerd naar 9,5 miljoen. In totaal is hiervan uiteindelijk gerealiseerd € 6,4 miljoen. Dit betekent dat een deel van de realisatie doorschuift naar 2023.

In 2022 is voor Water onderhoud gepleegd aan o.a. Wilhelminavijver, baggerwerkzaamheden in combinatie met WBD en de Terheijdenseweg. De voorziening zal in 2023 verder worden ingezet om de werkzaamheden aan beschoeiing en baggeren verder uit te voeren. Er zal een update van de voorziening worden gemaakt ten behoeve van het nieuwe uitvoeringsplan.

Voor wat betreft de verharding hebben we sinds 2021 actiever ingezet op overprogrammering en dit lijkt te gaan te werken. Nog steeds schuiven er projecten door naar volgend jaar, maar we lijken nu onze onttrekking op peil te kunnen houden en zelfs wat in te kunnen lopen. Helaas zien we dat met name in projecten met boomwortelopdruk (Overakkerstraat en Brigidastraat) participatie een rol speelt in het doorschuiven van projecten, waardoor we de overprogrammering niet in zijn geheel hebben kunnen inzetten en alsnog een deel van het budget doorschuift. Daarnaast heeft in afstemming met bereikbaarheid van de stad een verschuiving van grote projecten plaatsgevonden (Oranjeplein en Ruitersboslaan).

- **Onderhoudsvoorziening verkeerregelinstanties**

Voor het in stand houden van verkeersregelinstanties is in 2015 besloten tot het instellen van een specifieke onderhoudsvoorziening. Het meerjaren onderhoudsplan verkeersregelinstanties wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van uitgevoerde inspecties en gerealiseerde projecten, afhankelijk van de ouderdom, vervanging, reparatie en noodzaak van de onderdelen van de verkeersregelinstanties in Breda. Bij het jaarlijks opstellen van de planning wordt ook goed gekeken naar infrastructurele projecten en werkzaamheden vanuit de afdeling Uitvoering om de werkzaamheden gelijktijdig op te pakken (werk met werk maken).

In verband met de aanpassing van de software van de regeltoestellen van de verkeersregelinstanties moeten al deze regeltoestellen op 1 januari 2024 zijn vervangen. Mochten deze verkeersregelinstanties na 1 januari 2024 nog aanwezig zijn en uitvallen, kunnen deze verkeersregelinstanties niet meer worden gerepareerd. Dit zorgt direct voor verkeersonveilige situaties op de wegen van Breda, wat ten alle tijden moet worden voorkomen. Het gevolg hiervan is dat een aantal verkeersregelinstanties eerder moeten worden gerenoveerd, maar omdat het niet toegestaan is dat de bestaande voorziening een negatieve stand vertoont, dient de dotering aan de voorziening verkeersregelinstanties voor de periode 2020-2026 te worden geherprogrammeerd. De totale onderhoudslasten blijft over de totale periode gelijk, maar in de jaren 2020 tot en met 2023 worden extra stortingen gedaan in de voorziening, die in de jaren 2024 tot en met 2026 worden gecompenseerd door de verlaging van de geplande stortingen. In 2022 heeft dit geleid tot een extra dotatie van € 0,4 miljoen bovenop de reguliere dotatie van € 0,9 miljoen.

Voor 2022 was een onderhoudsprogramma voorzien voor bijna € 1,2 miljoen en in 2022 is het programma ook nagenoeg voor dit bedrag uitgevoerd.

- **Onderhoudsvoorziening verharding achterstallig onderhoud**

Bij de jaarrekening 2021 werd € 3,2 miljoen gedoteerd om de achterstalligheid in 2 jaar te kunnen oplossen. In 2022 is meer achterstalligheid weggewerkt dan in eerste instantie was gepland. Totaal is we voor € 1,7 miljoen aan werkzaamheden uitgevoerd. Begin 2023 wordt gewerkt aan het proces doorontwikkeling boomwortelprotocol, waarbij alle disciplines (mobiliteit, SW, groen en civiel) met elkaar werken om in onderhoudsplannen elkaar te vinden in een optimale inrichting. Ultimo 2022 resteert nog € 2,4 miljoen in de voorziening om de achterstalligheid weg te werken. Naar verwachting is deze voorziening eind 2023 volledig uitgenut.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen omvatten een voorziening voor nog te verwachten kosten voor voormalig personeel, een voorziening voor de zogenaamde APPA-voorziening (voorziening voor Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers), en vanaf 2022 een nieuwe voorziening voor spaarverlof. Het verloop van de personeelsvoorzieningen was in 2022 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2021	Verminderingen	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2022
Voorziening voormalig personeel	593	200	309	751	835
Voorziening Wet APPA	8.540	1.064	873	250	6.853
Voorziening spaarverlof				4.493	4.493
Totaal	9.133	1.264	1.182	5.494	12.181

- **Voorziening voormalig personeel**

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de nog verwachte kosten voor voormalig personeel. Het gaat om voormalige medewerkers waarvan om diverse redenen voortijdig afscheid is genomen, maar waarvan nog kosten doorlopen. Om de diverse afdelingen niet meerjarig met deze kosten te belasten worden deze in het jaar van uitdiensttreding in een keer ten laste van de afdeling gebracht en later vanuit deze voorziening afgewikkeld. Indien een medewerker onvrijwillig wordt ontslagen (niet wegens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid) ontstaat er op basis van de werkloosheidswet recht op een uitkering zolang de onvrijwillige werkloosheid bestaat. Afhankelijk van de ontslaggrond kan deze wettelijke uitkering aanvullend en aansluitend worden verhoogd/verlengd op basis van onze eigen rechtspositieregeling. De hoogte en duur van de totale uitkeringslast is vooraf wel globaal in te schatten. Maar is uiteindelijk wel afhankelijk van de vraag of, en zo ja hoe snel de betreffende medewerker elders werk kan vinden. Daarnaast wordt de hoogte van de uitkering ook beïnvloed door de inflatie en de salarisontwikkelingen na het ontslag. Of, en zo ja hoeveel uitkeringen per jaar worden toegekend is vooraf niet in te schatten. Dit kan wel indien het ontslag wordt veroorzaakt door de uitvoering van een reorganisatieplan. Uit historisch verloop komt naar voren, dat het volume jaarlijks niet gelijkblijvend is. De Gemeente Breda kiest er derhalve voor om de ww-verplichtingen via een personeelsvoorziening te laten lopen.

Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Tot en met eind 2026 is de voorziening voldoende voor het afwickelen van de bestaande verplichtingen. Omdat de voorziening de komende jaren voldoende toereikend blijkt te zijn, is in 2022 € 0,2 miljoen van de voorziening vrijgevallen.

- **Voorziening Wet APPA**

De voorziening bevat pensioenreserveringen en wachtgeld van voormalige politieke ambtsdragers (wethouders). De APPA-voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van de extern opgestelde actuariële berekeningen van de pensioenverplichtingen aan (voormalige) politieke ambtsdragers. Naast de jaarlijkse onttrekking uit de voorziening (€ 0,87 miljoen) is in 2022 per saldo € 1,1 miljoen van de voorziening vrijgevallen. Met name vanwege de hogere rentestand ultimo 2022 ten opzichte van ultimo 2021. Conform de meest actuele berekeningen (eind 2022) bedraagt de pensioenverplichting € 5,9 miljoen en de wachtgeldverplichting ongeveer € 0,9 miljoen, bij elkaar € 6,8 miljoen.

- **Voorziening spaarverlof**

Als gevolg van een aanpassing van de CAO is vanaf 2022 het zogenaamde verlofsparen ingevoerd. Met deze nieuwe regeling kunnen medewerkers diverse soorten van verlof in één keer omzetten in spaarverlof. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet voor de verplichting een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. Op basis van het inzicht en actuele data bij het opstellen van de jaarrekening is in 2022 € 4,5 miljoen gedoteerd aan deze voorziening.

Overige voorzieningen

De groep overige voorzieningen bestaat uit een voorzieningen voor riolering, afvalservice, archivering Juzt, en van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel. Het verloop van de overige voorzieningen was in 2022 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2021	Verminderingen	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2022
Voorziening riolering	3.738	358	0	637	4.017
Voorziening afvalservice	360	0	0	443	803
Voorziening archivering Juzt	0	0	18	1.388	1.370
Voorziening verlies Juzt	820	820	0	0	0
Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel	736	89	61	101	687

Totaal	5.654	1.267	79	2.569	6.877
---------------	--------------	--------------	-----------	--------------	--------------

- **Voorziening riolering**

De voorziening riolering is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven voor rioolheffing en opvangen van financiële tegenvallers. De voorziening wordt betrokken in het Stedelijk Waterplan 2019-2023. Er worden dotaties of onttrekkingen begroot met als doel om aan het eind van de periode van het Stedelijk Waterplan 2019-2023 uit te komen op een stand van 0. Daarnaast wordt aan het eind van ieder jaar het resultaat riolering ten laste of ten gunste van de voorziening gebracht ter egalisatie. De toevoeging in 2022 van € 0,6 miljoen betreft het resultaat op het product riolering in 2022. In het Bestuursakkoord 2022-2026 is vastgelegd dat de rioolheffing in 2023 eenmalig daalt met 17,5%. Als gevolg het doorwerkende effect van deze eenmalige verlaging op de toereikendheid op deze voorziening is in 2022 een bedrag van € 0,3 miljoen vrijgevallen uit de voorziening.

- **Voorziening afvalservice**

De voorziening afvalservice is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven van afvalservice en opvangen van financiële tegenvallers. De toevoeging in 2022 van € 0,2 miljoen betreft het resultaat op het product afvalservice in 2022.

- **Voorziening archivering Juzt**

Bij de afwikkeling van de liquidatie van Juzt is afgesproken, dat de Gemeente Breda de bewaarderstaken voor de verplichtingen rondom het bewaren van de verschillende soorten dossiers (cliëntendossiers, personeelsdossiers, financiële dossiers en bestuursarchief) van Juzt voor de komende 20 jaar overneemt en uitvoert. Om dit uit te kunnen voeren heeft de gemeente Breda middelen van € 1,4 miljoen ontvangen.

- **Voorziening verlies Juzt**

In 2022 is de liquidatie van Juzt en daarmee ook de verliesvoorziening volledig afgewikkeld.

- **Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel**

Deze voorziening is, ingevolge het BBV, bestemd voor van derden (niet zijnde andere overheidsinstellingen) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden en die beschikbaar zijn voor het volgende begrotingsjaar. Onder deze voorziening zijn middelen toegevoegd voor van derden ontvangen afkoopsummen ten behoeve van parkeervoorzieningen, bijdrage project wind A16, bijdrage social return, en bijdrage afvalfonds Nedvang.

